XV. FIATAL MŰSZAKIAK TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAKA

Kolozsvár, 2010. március 25-26.

A „MINERVA” KULTURÁLIS EGYESÜLET INGATLANVAGYONÁNAK RESTAURÁLÁSA ÉS A KOLOZSVÁRI MAGYAR MÉDIA KÖZPONT KIALAKÍTÁSA

GUTTMANN Szabolcs, ORBÁN György

Abstract

Scope of this paper is, to present the architectural activities and research related to restoration of the building situated in Jókai/Napoca street nr. 16 in Cluj-Napoca/Kolozsvár. Scope of restoration is to develop a media center and to present the architectural values of the building.

Key words:

architecture, restoration, rehabilitation, historic city center

Összefoglalás

A dolgozatban a kolozsvári Jókai utca 16. szám alatti épület restaurálási munkálataival kapcsolatos építészeti tevékenység és kutatás kerül bemutatásra. A restaurálás célja egy média központ kialakítása és az épület értékeinek feltárása, bemutatása.

Kulcsszavak:

építészet, restaurálás, rehabilitálás, történelmi városközpont

1. Bevezetés

A „Minerva” kulturális egyesület 1994-es újjáalakulása után közel 15 évvel, sikerült a hajdani államosított ingatlanok egy részét visszaszereznie illetve a Jókai utca 16 szám alatti épület hajdani tulajdonosainak jóvoltából a restitúciós eljárás magarávállalásával számukat bővítenie. Így a 16 szám alatti épület, melyben a „Szabadság” napilap szerkesztősége is található, az ezt fenntartó „Minerva” egyesület székházává vált, ahol immár egy fedél alatt működik a napi sajtó és online szerkesztőség, egyetemi média szakirányi továbbképző. A kulturális egyesület céljai szerint, szükségessé vált egy Magyar média központ kialakítása ahol egy infrastruktúrát használva, szorosabb és hatékonyabb együttműködésre, oktatásra, és továbbképzésre, alkotásra és információmegőrzésre nyílik lehetőség a média - sajtó szerteágazó területein. A központ tevékenységei jelenleg is zajlanak, a meglevő épületben és ennek kiteljesedéséhez és racionalizálásához járulna hozzá az épület felújítása.

2. Az épület leírása, épülettörténeti kutatás

Az épület Kolozsvár belvárosában található a Jókai/Napoca utcában a középkori várfalon belül. A jelenlegi épület megőrzött számos korabeli helységet, falrészletet, szerkezeti technikát és eredeti anyagot a középkori (első háztól) napjainkig. A XIX és XX. századi át- és ráépítések kiegészítették a meglevő épületet, pincehelységeket. A fellelt levéltári adatok alapján és helyszíni kutatások és felmérés során az épület jelenlegi formájában négy fázist lehet megállapítani.

1. ábra Az építés történelmi fázisai

a. A középkori pincéből álló „első házra” utaló hengeresen boltozott helységek. Ezek képezik a ház legrégebbi meglevő részét, igen vastag kő és téglavegyesfalazattal. A legmélyebben fekvő ilyen helység az utca vonalától beljebb található, ami arra utalhat, hogy valamikor az utca frontja is a telek belseje felé helyezkedett el. Az parcella várfal felőli része alatt nem található boltozott pince, illetve a sarokrész alatt nincs pince, ami arra enged következtetni, hogy a várfal közelsége miatt, védelmi megfontolások alapján az a rész nem volt beépítve.

b. A XIX századi első átépítés során a sarokparcellának megfelelően, kétfrontos egyenlő szárú L alakú épület jött létre. Erre a vastagabb kő és vegyesfalazatú téglafal, valamint a lábazati kőburkolat enged következtetni, illetve korabeli felmérések. A jelenlegi háznak ez volt a formája a XX. század első évtizedéig.

c. A XX. század első felében a házat átépítették. Valószínűleg, a földszintig visszabontották, és a jelenlegi szerkezettel újraépítették. A bővítés során a Róza/Samuel Micu utca mentén az L formát bővítették. A pincék szerkezetében - erről a keskenyebb immár állandó vastagságú - 2 téglavastagságú fal tanúskodik, aminek segítségével megállapítható, hogy a jelenlegi statikai szerkezetét is ekkor nyerte el (falbeépítések, a korábbi pincehelységekből). A homlokzati építészeti nyelvezet elemei is őrzik az átépítés nyomait, a lábazati kőburkolat immár nem kőből készült, és egyéb elemek is anyagukban változnak az eredetihez képest (párkányok esetében kő helyett vakolat). Az átépítés során nyerte el a ház jelenlegi arculatát, neoreneszánsz stílusjegyekkel. A nyílászárók, csempekályhák, díszpadló burkolatok közül egy pár megmaradt ebből a korszakból, amik tükrözik, a historizmus formai gazdagságát.

d. A XX. század folyamán, a Rózsa utcai üresen álló homlokzat szakasz került beépítésre. Ez a beavatkozás építészetiileg jellegtelen. A meglevő századeleji stílusjegyeket utánózva egy vasbeton szerkezettel megnyújtotta az épületet. A beavatkozás során új pincehelység nem épült. Az udvar fele pedig 1,5 m mélyen beugrik az új épületrész, aminek tetőkialakítása, formailag megegyezik az előző épületével, de szerkezetileg otromba, túlméretezett. Az udvar tere építészetiileg jellegtelen. Ebben a korszakban, számos, valószínűleg a háborúk alatt megrongálódott nyílászáró, kályha és egyéb elem lett helyettesítve, amiknek minősége és vonalvezetése nem hasonlítható a historizmus csodás formáihoz. Ugyancsak ehhez a korszakhoz köthető, hogy immár nem lakófunkciót látott el a ház, hanem különböző intézményeknek adott otthont. Emiatt az eredeti funkcionális séma nem volt többé megfelelő. Alkalmi és improvizált részleges átalakításokkal, az egységes jelleget kompromittálva működött és működik napjainkban is.

A fentiek alapján szükségessé vált, az immár jól körülhatárolható funkcióknak megfelelően az épület teljes restaurálása, illetve rehabilitálása.

3. A média központ funkciói

Az alapítvány előzetes funkcionális terve szerint itt lenne a *Minerva Kulturális Egyesület* székhelye, a *Szabadság napilap* szerkesztősége, itt működne egy web alapú *Tv állomás*, *internetes újság* (emeleten), papír és digitális alapú *sajtó- dokumentációs archívum és központ* (pincészt). Az épületben kapna helyet, a különböző egyetemi intézetekkel és egyetemekkel karöltve szervezett *továbbképző média oktató- szakmai központ* (emelet). Az udvar lefedésével egy alkalmi előadó, illetve irodalmi kávézónak helyt adó tér jöhetne létre. A kulturális funkciók mellett, a földszinten, egy bisztró, illetve kereskedelmi céllal üzletek(a társtulajdonos birtokában), valamint a pincében egy bár működhetne. Az udvar alatt, a régészeti kutatások elvégzése után, egy mélyparkolót lehetne kialakítani. Az épület manzárdosításával az itt dolgozó fiatal kutatóknak, médiászakembereknek lehetne lakást biztosítani.

4. Tervezési elvek

Az épület nem hivatalos műemlék de talán megérdemelné ezt a státust. A legfontosabb tervezési elv tehát a meglevő épített értékek, feltárása és bemutatása. A fentebb leírt történelmi fázisok, értékes részeknek kutatása és koronkénti kortárs környezetben való értelmezése, meghatározó gondolatok. A tervezés folyamán az épület egységként történő értelmezése és egységes viszonyulás az aktuális helyzet-hez képest. A történelmileg legnagyobb hatással bíró századfordulós formavilág domináns restaurálása, valamint az új terek kortárs - az értékes terekhez, elemekhez illeszkedő - kialakítása. Funkcionális szempontból korunk technikai, higiéniai és komfort igényeinek biztosítása. A homlokzatok esetében, a hőszigetelés elmarad az építészeti stíluselemek miatt, csak a tetőtérben lehetséges. A teljes szerelés és fűtés technikai csatornában történő vezetése, ami biztosítja a későbbi gyors beavatkozást és egyértelműen különválasztja a technikát a „történelmi anyagtól”, így lehetővé teszi annak bemutatását (pl.

boltozatok a pincében). A meglevő nyílászárók restaurálása, illetve a homlokzat felől a külső ablakrész helyettesítése egy immár hőszigetelő faalapú nyílászáróval (ornamentika stilizált-hangulatlapú újraalkotása). A meglevő külső részt ki lehet vágni a tokból, majd helyébe lehet beépíteni az újat, kívülről behelyezve. A meglevő értékes építészeti elemek megtartása és bemutatása, akár funkció nélkül is (pl. csempekályhák).

5. Kivitelezés

A finanszírozás ütemtervének megfelelően, a restaurálás fázisokra van osztva. Először a pince kerül felújításra, ahol a bár és archívumok helyén átmenetileg a Szabadság szerkesztősége fog működni. Ezután következik a tetőtér átalakítása, majd az emelet és végül a földszint. A homlokzatokat a tetőfelújítással párhuzamosan fogják elvégezni. A mélygarázs és udvar átalakítása az utolsó fázis.

6. Következtetések

A kivitelezés elkezdődött és számos előre nem látott helyzet alakul ki, amik befolyásolják a tervet. Egy átgondolt döntési rendszer és átfogó restaurálási elvek alapján azonban a váratlan helyzetekre is választ lehet adni, a jól meghatározott cél szem előtt tartásával. Így abban reménykedünk, hogy az épület értékes részeinek bemutatása mellett egy a rendeltetésének immár megfelelő, a kor igényeit kielégítő, hangulatos, a magyar média szakembereknek és a nagyközönségnek vonzó, barátságos környezetet alakíthatunk ki.

Irodalom

- [1] dr. Kovács Zsolt, *Napoca 16 – Studiu Istoric*, Proiect Sc. Arh Service Guttmann & Co. Srl, proiect nr. 23/2009, Kolozsvár, 2009
- [2] Tibori Szabó Zoltán, *A kolozsvári magyar média központ előzetes terve*, Kolozsvár, 2009

Guttmann Szabolcs, építész

Munkahely: Arh Service Guttmann & Co. Srl.

Cím: Románia, 550182 Szeben/Sibiu, Piața Miă nr. 7.

Telefon: +40-720-080300

E-mail: guttmann61@gmail.com

Orbán György, építész

Munkahely: Arh Service Guttmann & Co. Srl.

Cím: Románia, 400165 Kolozsvár/Cluj-Napoca, str. E. Racovită, nr. 51

Telefon: +40-735-229092

E-mail: orban.gyorgy@gmail.com